

Босак А.О., к.е.н., доцент; Чорній В.Я., ст. 4 курсу СЕ (Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів)

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЗОЛОТОДОБУВАННЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто проблеми золотодобувної промисловості України, оцінено результати діяльності держави та сучасний стан галузі. Досліджено досвід провідних країн з видобутку золота. Виявлено залежність між валовим внутрішнім продуктом та обсягом видобування золота.

Ключові слова: золото, золотодобування, дорогоцінні метали.

Рассмотрены проблемы золотодобывающей промышленности Украины, оценены результаты деятельности государства и современное состояние отрасли. Исследован опыт ведущих стран по добыче золота. Выявлена зависимость валового внутреннего продукта от добычи золота.

The problem of gold-mining industry in Ukraine is reviewed, the performance of state and current state of the industry is evaluated. The experience of leading countries in gold mining is investigated. The relationship between the gross domestic product of the countries and extraction of gold is formed.

Золото як метал, що наділений значною фінансовою силою, є вичерпним ресурсом. Ціна на цей дорогоцінний метал зростає впродовж останніх десятиліть. В умовах світової фінансової кризи, значна увага була приділена саме цьому металу, який за останні декілька місяців встановив нові рекорди своєї вартості. Значна частина родовищ світу, в яких раніше активно добували золото, зараз закриті, через малий вміст металу і, як наслідок, нерентабельність його добування.

В економічній літературі приділено незначну увагу проблемам українського золота, його потенціалу, а також можливості розвитку золотодобування. Дослідженням даної проблеми займалися такі вітчизняні науковці, як А. Шикін, Ю. Макогон, М. Шпундра. Натомість зарубіжні науковці основну увагу приділяють золотим рудам, золоту та золотодобуванню на території власних держав. Серед зарубіжних науковців, що досліджували дану проблему, можна виділити Ю. Мамаєва, В. Прокоф'єва, В. Шпикермана, Є. Сороку, Н. Рослякова, А. Сорокіна, В. Мойсеєнко, М. Давиденка [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10].

У процесі дослідження використано безпосереднє спостереження як метод збору інформації та методи статистичної обробки первинної інформації. Застосовано також графічний метод та кореляційно-регресійний аналіз.

Метою дослідження є пошук залежностей між обсягом добування золота та валовим внутрішнім продуктом країни. Для виконання даної мети були поставлені такі цілі:

оцінити золото-ресурсні запаси України у натуральному та грошовому виразах;

дослідити досвід провідних країн з добування золота;

дослідити зв'язок між величиною валового внутрішнього продукту та добуванням золота у державах-лідерах галузі;

довести необхідність розвитку золотодобувної промисловості України.

За відносно короткий період незалежності України уже були спроби добування власного українського золота. Перший золотодобувний комплекс був збудований у селі Мужієво Берегівського району Закарпатської області. Завдяки йому у 2001 році Україна ввійшла до списку 40 золотодобувних країн світу. З золотої руди, що там добувалася, був виплавлений перший злиток золота на території України. Однак добування золота виявилось нерентабельним, впродовж існування золотосрібної копальні «Мужієво» воно приносило збитки державі, тому у 2008 році добування золота було припинено.

За останній період ціна на золото значно зростала і встановлювала нові рекорди на світових фінансових ринках, тому добування золота у світі активувалося, заговорили про нього і в Україні.

За даними Держкомгеології загальні запаси золота українських родовищ складають близько 3,2 тис. тонн. Це родовища в Карпатах – близько 400 тонн; Український щит – близько 2400 тонн, з них понад 620 тонн золота зосереджені у шести родовищах: Майське, Клишівське, Юр'ївське, Сергіївське, Балка Золота та Балка Широка; надра Великого Донбасу, де запаси золота є нерозвіданими, тому що держава не проводила там геологічної розвідки. Всього ж у країні є понад 230 рудопроявів золота, з яких 10 – родовища із запасами 80-135 тонн [11].

За словами доктора геолого-мінералогічних наук Бориса Малюка, золоті руди залежно від вмісту благородного металу поділяються на багаті, середні та бідні. За цією класифікацією більшість українських руд належить до багатих. Найбільший вміст золота на території України має Мужіївське родовище – 4,5-15 г/тонну, також великий вміст золота є у родовищах: Сауляк (5-10 г/тонну); Сергіївське (7-8 г/тонну); Балка Золота (6,2 г/тонну); Балка Широка (4-7 г/тонну); Бобриківське (2-9 г/тонну) [12].

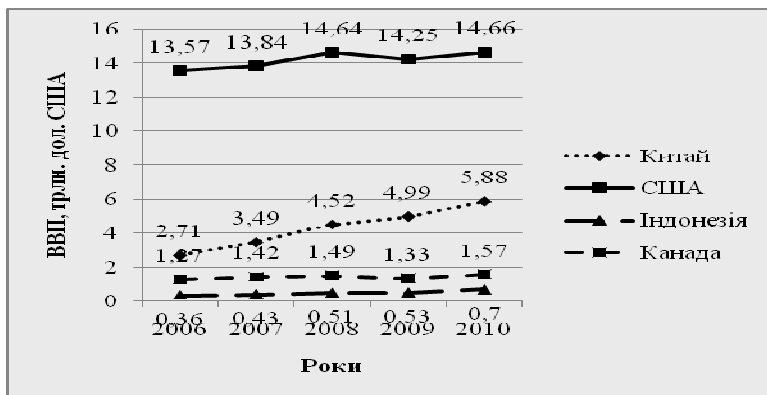
На сьогоднішній день вартість золота на світових ринках складає близько 1700 доларів за трійську унцію (~31,1г). За даною ціною наші золоторудні запаси можна оцінити приблизно в 175 млрд. дол. США.

Фахівці стверджують, що собівартість добування грама золота на території України складатиме 100-150 грн. [13], а рентабельність золотодобувної промисловості в Україні складатиме 200% в рік [14].

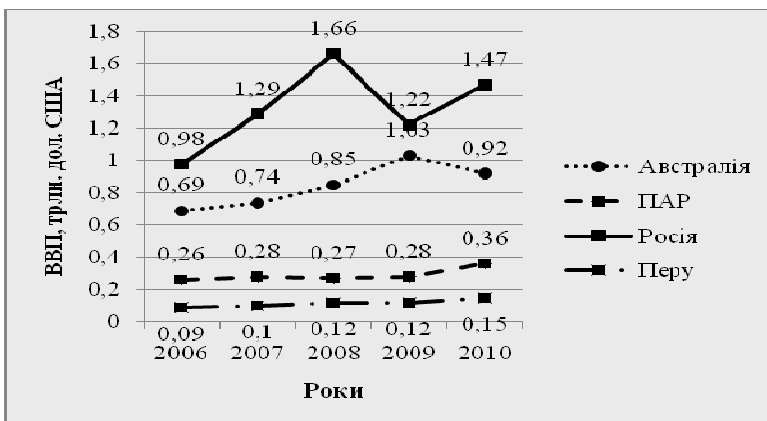
Золотодобування в Україні дозволить збільшити рівень валового внутрішнього продукту як у загальному, так і на душу населення.

Держави, які є лідерами з видобування золота, а саме: Китай, Австралія, США, ПАР, Росія, Перу, Індонезія і Канада, – демонструють, що золотодобувна промисловість є одним з ключових факторів розвитку їхнього валового внутрішнього продукту (ВВП).

На графіках, що наведені нижче показано динаміку валового внутрішнього продукту країн, що добувають найбільше золота (рис. 1), а також динаміку видобування золота в цих державах (рис. 2).

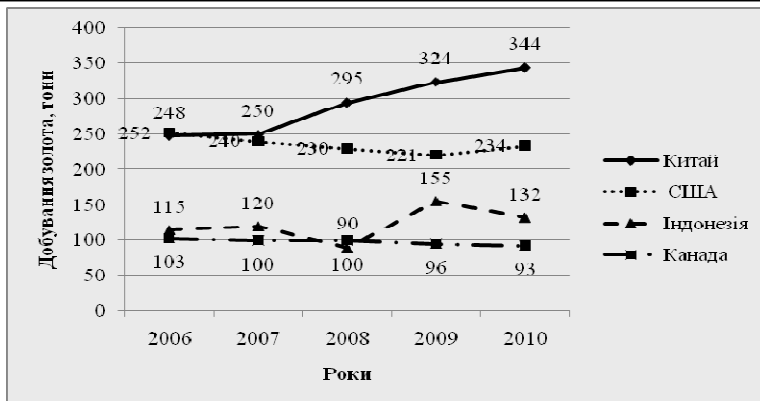

а) динаміка ВВП лідерів золотодобування

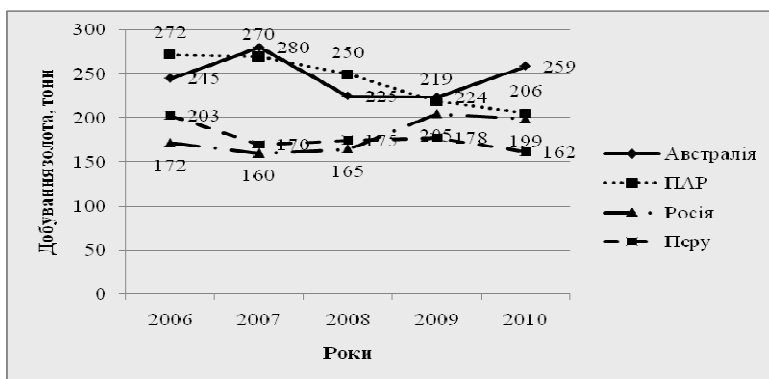

б) динаміка ВВП країн другої групи лідерів золотодобування

Рис. 1. Динаміка валового внутрішнього продукту провідних золотодобуваючих країн у 2006–2010 рр. [15]

а) динаміка обсягу золотобування світових лідерів

б) динаміка обсягу золотобування другої групи світових лідерів

Рис. 2. Динаміка добування золота провідними золотодобуваючими країнами у 2006–2010 рр. [15]

Як бачимо, у всіх країнах – лідерах золотодобування спостерігається пряма, однак нещільна (середній коефіцієнт кореляції 0,54) залежність рівня валового внутрішнього продукту та видобуванням золота. Найбільш наочно це видно на прикладі Китаю (рис. 3).

Рис. 3. Залежність ВВП Китаю та обсягу видобування золота

Збільшення валового внутрішнього продукту супроводжується збільшенням добуванням золота в Китаї, і навпаки – чим більше держава добуває золота, тим швидше валовий внутрішній продукт країни зростає. Однак, ця залежність притаманна не усім країнам.

Загалом у світі погіршується якість руди, з якої добувається дорогоцінний метал. У 1950 році на 1 т руди припадало приблизно 12 грам золота, тепер в тому ж обсязі матеріалу можна знайти приблизно 3 грами. Знизилися і темпи видобутку. У США і ПАР пік золотодобування припадає на 1970-і роки, з тих пір об'єми вироблення знизилися вдвічі. Через погану якість руди видобуток стає менш вигідним і золотопромисловці змушені закривати дуже бідні копальні (з малим вмістом золота). Обсяг коштів, які зараз витрачаються на пошуки нових покладів золота, потроївся за останні 10 років, однак значних результатів це не дає [16].

Обсяги золотодобування є одним з вагомих факторів формування ВВП країн. Наявність розвіданих золоторудних запасів та відповідної технології їх збагачення є потужним джерелом міжнародної конкурентної переваги у довгостроковому періоді. Програма розвитку золотодобування в Україні є запорукою зростання економіки, тому уряду слід активізувати кроки у цьому напрямку.

1. Шикін А. В. Фактори формування кон'юнктури світового ринку золота: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : 08.00.02 [спеціальність] / А. В. Шикін;

Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – К., 2010. – 18 с. **2.** Макогон Ю. В. Кризис в мировой экономике: стратегические приоритеты металлургии Украины / Ю. В. Макогон // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Донецк: ДонНУ. – 2009 – 20 с. **3.** Мамаев Ю. А. Научно-методические и технологические основы рационального освоения техногенных россыпей золота: автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра техн. наук / Ю. А. Мамаев / Моск. гос. геол.-развед. акад. – М., 1996. – 40 с. **4.** Прокофьев В. Ю. Геохимические особенности рудообразующих флюидов гидротермальных месторождений золота различных генетических типов (по данным исследования флюидных включений): автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра геол.-минерал. наук / В. Ю. Прокофьев / МГУ. – Иркутск, 1996. – 44 с. **5.** Шпикерман В. И. Минералогия и генетические особенности месторождений золота и серебра // Mineralogy and genetic features of gold and silver lode deposits / отв. ред. В. И. Шпикерман. – Магадан, 1996. – 132 с. **6.** Сорока Е. И. Рудonosный комплекс бассейна р. Балбанью (Приполярный Урал) и связь с ним золотого оруднения: Автореф. дис. на соискание учен. степени канд. геол.-минерал. наук / Е. И. Сорока. – Екатеринбург, 1997. – 17 с. **7.** Золотоносность кор выветривания Салаира / Н. А. Росляков, Г. В. Нестеренко, Ю. А. Калинин, И. П. Васильев, А. И. Неволько, Н. В. Рослякова, С. Р. Осинцев, В. Г. Свиридов, В. В. Колпаков, Л. П. Бобошко. – Новосибирск, 1995. – 171 с. **8.** Сорокин А. П. Золотоносные структурно-вещественные ассоциации Дальнего Востока / А. Сорокин, В. Глозов. – Владивосток, 1997. – 304 с. **9.** Моисеенко В. Г. Золоторудные месторождения Востока России. / В. Моисеенко, Л. Эйриш. – Владивосток, 1996. – 352 с. **10.** Давиденко Н. М. Металлогенетические особенности главных типов золоторудных месторождений (по термобарогеохимическим данным) / Н. Давиденко. – Новосибирск, 1996. **11.** "Закарпатполіметали": золота проблема України [Електронний ресурс].– Режим доступу: URL: <http://www.ua-reporter.com/novosti/19589>. **12.** Чи буде українське золото? [Електронний ресурс] // Інтернет видання «Україна і світ». – Режим доступу: URL: <http://ua-inter.net/archives/1711>. **13.** Влада буде плани видобутку золота в Україні [Електронний ресурс] / Інформаційне агентство «УНІАН». – Режим доступу: URL: <http://www.unian.net/ukr/news/news-450516.html>. **14.** Мукан В. Золото в Україні видобуватимуть канадці [Електронний ресурс] / В. Мукан // Газета по-українськи.– Режим доступу: URL: <http://gazeta.ua/articles/money-newspaper/398399>. **15.** Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://data.worldbank.org/indicator>. **16.** У світі закінчується золото [Електронний ресурс] // Інтернет видання «Ділова Україна». – Режим доступу: URL: <http://project.ukrinform.ua/news/13780>.

Рецензент: д.е.н., проф. Алексеев І.В., зав. каф. фінансів Національного університету «Львівська політехніка»